

İSTANBULDA

Şehitleri isteriz!

Halk da gençlere katılıyor, bütün gücüyle bağırıyor: «İstifa et kaatil Menderes, istifa et»

Coşuyor gençler... Senato kararını beklemeğe de tahammülleri yok...

«— Şehit arkadaşlarımızı isteriz! Cesetlerini isteriz! İsteriz...» diye hep bir ağızdan bağırıyorlar. Bu bağırımlar, Rektörlük binasında derin yankılar yaratıyor... İnliyor Üniversite bahçesi bu seslerle.

Nihayet Rektör Sıddık Sami O-nar, Rektörlük binasının kapısında görüldü. Sol kaşının üstünde, bir gün evvelki yediği yumruğun yeri bantla kapanmış. Sol gözü ve çenesi ise, yediği yumruklardan mütevellit çürükler içinde...

Üniversiteli gençler tezahürat yapıyorlar... Alkışlıyorlar hocalarını.

Saat: 11.55...

Rektör Sıddık Sami konuşuyor: «— Çocuklarım, Senatamız şehit düşenleri, Üniversite şehidi adettir. Üniversite şehitleri için bir dakikalık ihtiram duruşunu biraz evvel yaptık. Şehitlerimizi almak ve defnetmek için, Morgla, Müddeiumumilikle ve Örfi İdare Kumandanlığı ile temas halindeyiz... Şimdi sizleri bu aziz arkadaşlarımız için, bir dakikalık ihtiram duruşuna davet etmekteyim.»

İhtiram duruşu yapılıyor.

Saat: 12...

Gençler Rektörden, emniyette

nezaret altında bulunan arkadaşlarını soruyorlar. Rektör ise, Emniyetteki gençlerle meşgul olamadığını söyleyerek, toplantı halinde bulunan Senatoya döndü.

İstiklâl Marşı, bütün Beyazıt çnlatacak bir coşkunlukla söyleniyor...

Saat: 12.15...

Saatlerden beri kapalı duran cümle kapısının demir kapıları ağır ağır açılıyor. Teknik Üniversite eski Rektörünü içeri girerken görüyoruz. Profesör Mustafa İnan, omuzlara alınıyor. Aynı şekilde Rektörlük binasına götürülüyor. Arkasından, yüzlerce Teknik Üniversiteli genç açılan kapıdan doluyor içeriye... Teknik Üniversite de, İstanbul Üniversitesinin hürriyet mücadelesine fiilen katılıyor. (Birkaç gün sonra sabık başbakan Adnan Menderes, o tarihte yapacağı İzmir seyahati sonunda, İstanbul Üniversitesini ihtilâlciler olarak vasıflandıracak, Teknik Üniversiteyi ise, nümayişlere katılmadığından (!) dolayı tebrik edecektir.)

Gençler şehit arkadaşlarını istiyorlar... «İsteriz şehitlerimizi!» diye bağırıyorlar hep bir ağızdan. Defalarca tekrarlanıyor bu istek.

Saat: 13.30...

Rektör Sıddık Sami tekrar Rektörlük binasının kapısına çıkıyor. Titriyen sesiyle:

«— Sevgili çocuklarım, anlıyorum sizleri... Aynı şeyi ben de düşünüyorum. Şayet cenazeler Üniversiteye verilmez ve nezarettekiler serbest bırakılmazlarsa, şuna inanın bütün Üniversite hocaları toptan istifa edeceklerdir...»

Tezahürat yapıyor gençler Rektöre... Ve yine hep bir ağızdan:

«— Kahrolsun diktatörler!...» bağırıyorlar. Daha sonra, biraz önce Plevne türküsünden adapte edilmiş ve aynı makamda söylenen yeni «Gençlik Marşı» okunuyor. «Türk gençliği korkmam diyor, Etrafımı yıkmam diyor.. Şanlı büyük Türk gençliği Hak yolundan çıkmam diyor.»

Saat: 13.45...

Atatürk'ün gençliğe hitabesi okunmakta. Ata, «Ey Türk Gençliği...» diye sesleniyor, sonra da, «muhtaç olduğun kuvvet, damarlarındaki asil kanda mevcuttur!» diye bitiriyor, hitabesini.

Sat: 14...

Gençler şehit arkadaşları için beş dakikalık ihtiram duruşu yapıyorlar. Çıt yok binlerce kişi arasında... Yer gök sanki hareket-siz. Rüzgâr bile esmiyor, bu sü-kûtu bozmamak için...

Bu beş dakikalık sü-kûnu, Üniversiteyi kordon altına almiya çalışan askerlerin motorlu araçları bozdu. Gençler, Mehmetçikleri, tezahüratla karşıladı.

«— Ya, ya, ya, şa, şa, şa... Türk askeri çok yaşa.» sesleri etrafı inliyor.

Saat: 14.30...

Rektör Sıddık Sami tekrar kapının önüne çıktı. Alkışlanıyor.

«— Arkadaşlar, Prof. Ömer Özek, Prof. Ekrem Ş. Egeli, Prof. Naci Şensoy'dan müteşekkil bir komisyon kurulmuştur. Ölülerin

alınması ve nezarettekilerin serbest bırakılması için, gerek örfi idareyle ve gerekse hükümetle temas halindeyiz.» diyor.

Gençler hep bir ağızdan bağırıyorlar Rektöre:

«— Hangi hükümet hocam? Hangi hükümet... Kardeşi kardeşe öldürten hükümetten mi bahsediyorsun?...»

Fakat binlerce gencin hep bir ağızdan sordukları bu sual, cevap sız kalıyor...

Saat: 15...

Örfi İdare Kumandanı Üniversiteye geldi ve Rektörlük binasına girdi. Yapılan uzun konuşmalar-dan sonra, Senatonun kararı bildiriliyor gençlere:

Üniversite içinde ve dışında vuku bulan müessif hadiseler dolayısıyla, Üniversitenin 15 gün müddetle kapatıldığı ilân ediliyor. Karar kimsenin umurunda değil!.. Rektörlük binasının önünü dolduran binlerce genç, «şehitlerimizi, kardeşlerimizi isteriz!» diye haykırıyorlar. Kumandan çıkıyor...

«— Dağınız, diyor. Aksi halde, etrafınızı tel örgülerle çevirmek zorunda kalacağım...»

Gençler dinlemiyor bu sözleri. Dinliyecek durumları da yok... Coşmuş... Şahlanmış.

«— Dağılmıyacağız, diye bağırıyorlar hep birden... Diktatör Menderes Hükümetinin istifasını bekliyeceğiz!..»

Saat: 17...

Biraz önce, bahçenin dört bir yanına monte edilen hoparlörlerde, hürriyet üzerine ateşli konuşmalar yapılmakta... Şiirler okunmakta...

Konuşmalar, Beyazıt Meydanını dolduran on binlerce halk tarafından, ilgiyle takip edilmekte... Hal kın kimi alkışlıyor, kimi hürriyet diye bağırıyor, kimi ise, «kahrolsun diktatörler» diye haykırıyor...

Üniversite bahçesinde heyecan gittikçe artmakta... Kırmızı ve beyaz balonlara bağlı bir Türk Bayrağı Senato binası üzerinde uçu-yor. Balon Marmara lokali civarındaki gençler tarafından havalandırılmış. Bayrak, Üniversitenin hür semasında, heybetle dalgalanıyor... Manzara, göz yaşartacak kadar muhteşem... Hep bir ağızdan İstiklâl Marşı okunuyor. Ses, dalga dalga bütün Beyazıt civarına yayılıyor... Dışardan alkış ve «yaşa varol» sesleri duyulmakta... Anlaşılan halk da coşmuş...

Saat: 17.40...

Nasılsa Üniversite bahçesine gir-meye muvaffak olmuş bir baba, binlerce, kızlı - erkekli genç arasından, hürriyet mücadelesine katılmış bulunan oğlunu arıyor. Önü ne gelen her gence:

«— Oğlumu gördünüz mü?» diye soruyor... Yaşlı adamın oğlunu gören çıkmadı. Adam yanına yaklaştı. Bana da soruyor. «Görmedim» diyorum. Tam ayrılacağı sırada, gencin biri atlıyor ileriye:

«— Adınız nedir?» diye soruyor adama.

Adam ümitle bakıyor gence:

«— Adım, Ali Rıza Bayar...» diye cevap veriyor.

«Bayar» soyadı gülüşmelere sebeb oluyor...

«— Eh baba, diyor gençler. Tam da alacak soyadı bulmuşsun ya!..»

«— Ne bileyim evlâtlarım, diyor adam. Ne bileyim, taşıdığım soyadını bir hürriyet düşmanı da taşıyacak. Ne bileyim?!»

«— Doğru bildin baba, diyor gençler. Doğru bildin. Senin soyadını korkunç bir hürriyet düşmanı taşıyor... Hemen ilk fırsatta değiştir bu soyadını.. Artık bu soyadıyla yaşayamaz insan. Sonra halk ne der? Onun adamı, akrabası, his-sımı fâlan demez mi? Onun için değiştir hemen bu soyadını. Değiştir!..»

Adam, endişeli gözlerle etrafına bakıyor.. Bir yandan araştırıyor oğ-lunu, bir yandan da:

«— Olur evlâtlarım, diyor, gençlere. Hemen ilk iş olarak, soyadı mı değiştireceğim...» Daha fazla bir şey söylemiyor.

Ve hemen karışıyor binlerce gencin arasına. Kayboluyor.

Saat: 18...

Beyazıt Meydanını dolduran on binlerce halk, askerler tarafından dağıtılmaya başlandı.. «Hürriyet isteriz.. Kaatil Menderes.» seslerini ilk defa halktan işitiyorum. Üniver-site bahçesinde, duvar üstünden seyrediyorum durumu.. Her iki tarafı da görebiliyorum. Halkı daha fazla direnmiyor askere karşı.. Dağılmaya başlıyorlar.. Fakat bahçe içindeki gençler, hoparlörlerle, hep bir ağızdan:

«— Ey millet, siz bizim anamız-sın, babamızsın!.. Bizi bırakıp ne-reye gidiyorsunuz?» diye tempo tutuyorlar...

Halk, Üniversiteden yükselen bu sesler üzerine duraklıyor. Bu sırada, cümle kapısının üstüne bir grup genç çıktı. Ellerinde kan rengi mürekkeplerle yazılmış bir flâma var. «Şehitlerimizi isteriz!» diye yazılı bu flâmada. Halk bu manzarayı çılgınca alkışlıyor. Fakat bu alkışlamaları çok sürmedi. Hemen dağıtılıyorlar...

MUHASARA ALTINDA GEÇEN GECE

Saat: 19.45... Hava kararmış..

Bir kaç saatten beri Örfi İdare Kumandanıyla, gerek profesörlerin ve gerekse öğrenci temsilcilerinin yapmış olduğu temaslardan hiç bir netice çıkmamış.. Dört bine yakın genç kız ve erkek, «Şehitlerimiz gelinceye kadar çıkmıyacağız Üniversiteden.» diye andılmışlar bir kerre..

Üniversitenin her tarafı kuşatılmış. Muhasara altındalar artık...

Saat: 20... Hava iyice kararmış.. Soğuk da var..

Çoğu çeketli, kazaklı gençler, öbek, öbek dağılıyorlar bahçe içine...

Sabahtan beri bir lokma ekmek girmemiş ağızlarına.. Yemeği düşünmeye vakit bile bulamamışlar.. Ama artık, sessiz geceyle birlikte, açlık da kendisini gösteriyor...

Üniversitenin dörtbir yanı çevrilmiş.. Kuş uçurtmuyor asker.. Ancak askeri okul gençleri girip çıkabiliyor.. Onlar da her giriş çıkışta ekmek taşıyorlar.. Fakat neye yarar.. Beş bine yakın genc, beş on kişinin getireceği ekmekle nasıl doyabilir?! (Yarın: Kuleden gelen ilk mesaj)